

Downloaded via the EU tax law app / web

Liidetud kohtuasjad C-182/03 ja C-217/03

Belgia Kuningriik

ja

Forum 187 ASBL

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon

Riigiabi – Olemasolev abisüsteem – Belgias asutatud koordineerimiskeskustele kohaldatav maksustamiskord – Assotsiatsiooni esitatud hagi – Vastuvõetavus – Komisjoni otsus, mille kohaselt see kord ei kujuta endast riigiabi – Komisjoni hinnangu muutus – EÜ artikli 87 lõige 1 – Õiguspärase ootuse kaitse – Võrdsuse üldpõhimõte

Kohtujurist P. Léger' ettepanek, esitatud 9. veebruaril 2006

Euroopa Kohtu otsus (teine koda), 22. juuni 2006

Kohtuotsuse kokkuvõte

1. *Tühistamishagi – Füüsilised ja juriidilised isikud – Neid otseselt ja isiklikult puudutavad aktid (EÜ artikkel 230)*
2. *Tühistamishagi – Füüsilised ja juriidilised isikud – Neid otseselt ja isiklikult puudutavad aktid (EÜ artikkel 230)*
3. *Riigiabi – Olemasolev abi (EÜ artiklid 87 ja 88; nõukogu määrus nr 659/1999, artikli 1 punkti b alapunkt v)*
4. *Riigiabi – Komisjonipoolne läbivaatamine (EÜ artikkel 87)*
5. *Riigiabi – Mõiste (EÜ artikli 87 lõige 1)*
6. *Riigiabi – Mõiste (EÜ artikli 87 lõige 1)*
7. *Institutsioonide aktid – Põhjendused – Kohustus – Ulatus (EÜ artikkel 253)*
8. *Ühenduse õigus – Põhimõtted – Õiguspärase ootuse kaitse – Tingimused*

9. Riigiabi – Komisjoni otsus, millega tühistatakse volitusele tuginev maksustamiskord

1. Vastavalt EÜ artiklile 230 võib füüsiline või juriidiline isik algatada menetluse teisele isikule adresseeritud otsuse vastu vaid juhul, kui see otsus teda otseselt ja isiklikult puudutab.

Mis puudutab teist tingimust, siis asjaolu, et vaidlusalune säte on oma laadilt ja ulatuselt üldine, sest seda kohaldatakse kõigile asjaomastele majandustegevuses osalejatele, ei välista siiski seda, et see võiks neist mõningaid isiklikult puudutada.

Füüsiline või juriidiline isik saab väita, et ta on isiklikult puudutatud üksnes siis, kui vaidlusalune säte mõjutab teda mingi talle omase tunnuse või teda iseloomustava faktilise olukorra tõttu, mis teda kõigist teistest isikutest eristab.

Sellega seoses, kui vaidlustatud akt puudutab isikute gruppi, kes olid akti vastuvõtmise hetkel identifitseeritud või identifitseeritavad grupi liikmetele omaste kriteeriumide põhjal, võivad need isikud olla otsusest isiklikult puudutatud, kuna nad kuulusid majandustegevuses osalejate piiratud ringi. Olukord on nii selliste ettevõtjate puhul, keda komisjoni otsus riigiabi valdkonnas takistab kasu saamast erandeid tegevatest siseriiklikest maksumeetmetest kuni siseriiklikes õigusnormides kehtestatud tähtajani või takistab selle soodustuse uuendamist, mida nad taotlesid ja millele neil oleks õigus olnud.

(vt punktid 55, 58–64)

2. Assotsiatsioon, kelle ülesanne on kaitsta ettevõtjate ühiseid huve, saab põhimõtteliselt esitada hagi riigiabi valdkonnas tehtud komisjoni lõpliku otsuse tühistamiseks üksnes siis, kui nendel ettevõtjatel või osadel nendest on individuaalne kaebeõigus või kui ta saab viidata omaenda huvile.

(vt punkt 56)

3. Määrus nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli [88] kohaldamiseks, millega kodifitseeritakse komisjonile EÜ artikliga 88 antud pädevuse kasutamine tema poolt, ei täpsustata, mida peetakse silmas mõistega „ühisturu areng”, mis esineb määruse artikli 1 punkti b alapunktis v, milles märgitakse, et meede, mis selle kehtestamise hetkel ei olnud veel abi, tuleb siiski lugeda olemasolevaks abiks, niivõrd kuivõrd see on muutunud „selleks hiljem ühisturu arengu tõttu”. See mõiste, mida võib mõista kui asjaomase meetmega hõlmatud sektori majandusliku ja õigusliku konteksti muutust, ei pea silmas olukorda, milles komisjon muutis oma hinnangut üksnes asutamislepingu riigiabi eeskirjade rangema kohaldamise põhjal.

Siiski tuleb märkida, et määrus on teisese õiguse akt, mis võeti vastu EÜ artiklite 87 ja 88 rakendamiseks ja mis ei saaks nende artiklite ulatust vähendada, seda enam et komisjoni pädevus tuleneb otseselt nendest artiklitest. EÜ artikli 88 lõige 1 paneb komisjonile ülesandeks kontrollida pidevalt kõiki liikmesriikides olemasolevaid abisüsteeme ja panna neile ette sobivaid meetmeid, mis on vajalikud ühisturu järkjärguliseks arenguks või toimimiseks. Sama artikli lõige 2 lubab komisjonil siis, kui ta leiab, et abi ei vasta ühisturu nõuetele, kohustada liikmesriiki abi muutma või selle lõpetama määratud tähtaja jooksul.

Sellest tuleneb, et kui komisjon otsustas uuesti uurida maksustamiskorda, mida kohaldatakse ühes liikmesriigis teatud ettevõtjatele ja mille osas oli varem tehtud otsuseid abi puudumise kohta ja mille nõukogu üks töögrupp luges ühisturule kahjulikuks, kohaldades sellele olemasoleva abi järelevalvemenetlust, mis viis ta järelduseni, et nüüd on tegu sobimatu riigiabiga, siis täitis

komisjon talle EÜ artikliga 88 antud rolli. Seetõttu on selle otsuse alus EÜ artiklid 87 ja 88.

Kuna seaduslikkuse põhimõtet on järgitud, on vaidlustatud otsus kindel akt, mille kohaldamist said õigustatud isikud ette näha. Seetõttu ei riku see otsus õiguskindluse põhimõtet.

(vt punktid 70–76)

4. Abikava uurimisel võib komisjon piirduda asjaomase kava üldiste tunnuste käsitlemisega, et hinnata, kas sellega antakse abisaajatele arvestatav eelis, võrreldes nende konkurentidega. Ka ei pea komisjon uurima abikava igat kohaldamisjuhtu.

(vt punkt 82)

5. Abi mõiste võib hõlmata mitte üksnes toetust positiivses tähenduses, nagu subsiidiumid, laenud või osalused ettevõtjate kapitalis, vaid ka erinevas vormis sekkumisi, mis leevendavad äriühingu eelarvet tavaliselt koormavaid kohustusi ja mis seetõttu ei ole küll subsiidiumid selle sõna kitsas tähenduses, ent on siiski samalaadsed ja samasuguse mõjuga.

Meede, millega ametiasutused annavad teatavatele ettevõtjatele maksuvabastuse, mis küll ei kannu üle riigi ressursse, kuid mille saajad on soodsamas rahalises olukorras teiste maksukohustuslastega võrreldes, kujutab endast riigiabi.

(vt punktid 86 ja 87)

6. EÜ artikli 87 lõike 1 kohaselt tuleb kindlaks teha, kas antud õigusliku korra raames võetud siseriiklik meede soodustab „teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist”, võrreldes teistega, mis asuvad nimetatud korra eesmärki silmas pidades võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras. Kui nii, siis vastab meede samas sättes ettenähtud riigiabi mõiste olemuslikule valikulisuse tingimusele.

(vt punkt 119)

7. Kuigi EÜ artikliga 253 ühenduse aktilt nõutud põhjendused peavad vastama akti olemusele ning nendest peab selgelt ja üheselt nähtuma akti vastu võtnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel võetud meetme põhjuseid mõista ja pädeval kohtul kontrolli teostada, ei saa siiski komisjoni kohustada riigiabi kokkusobimatust ühisturuga tuvastavas otsuses näitama põhjuseid, miks ta oma varasemates otsustes sama abikorda erinevalt hindas. Riigiabi mõiste vastab objektiivsele olukorrale, mida tuleb hinnata hetkel, kui komisjon oma otsuse teeb.

(vt punkt 137)

8. Igal õigussubjektil, kelles ühenduse institutsioon on tekitanud põhjendatud lootusi, on õigus tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele. Muuhulgas ei saa õiguspärase ootuse põhimõtte rikkumisele toetuda halduse poolt antud konkreetsete tagatiste puudumisel. Samuti, kui ettevaatlik ja mõistlik ettevõtja võib ette näha tema huve mõjutada võiva ühenduse õigusnormi vastuvõtmist, ei saa ta sellele põhimõttele tugineda, kui see meede vastu võetakse.

Lisaks, isegi kui ühendus on ise eelnevalt loonud õiguspärase ootuse teket soodustava olukorra, siis võib ülekaaluka avaliku huviga olla vastuolus üleminekumeetmete võtmine olukordade jaoks, mis tekkisid enne uute eeskirjade jõustumist, aga ei olnud veel lõppenud. Siiski võib ülekaaluka avaliku huvi puudumise korral lugeda kõrgemalseisva õigusnormi rikkumiseks seda, kui puudusid üleminekusätteid kaitsmaks ettevõtjate õiguspärast ootust ühenduse õigusnormide kehtimajäämise suhtes.

(vt punktid 147–149)

9. Nii õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet kui ka võrdse kohtlemise põhimõtet rikub komisjoni selline otsus, milles vastupidi varasematele hinnangutele tühistatakse eriline maksustamiskord, kuna see on ühisturuga kokkusobimatu riigiabi, ning ei nähta ette üleminekumeetmeid nende ettevõtjate jaoks, kelle volitus, mida ilma raskusteta pikendati ja mis on vajalik selle korra kasutamiseks, lõppes samal ajal või pisut pärast otsusest teatamist; samas kui otsuses ei takistata seda, et sellel kuupäeval kehtivad volitused jäävad veel aastateks kehtima, kuna viidatud ettevõtjad, kes ei saa korra muutusele lühikese aja jooksul kohanduda, võivad igal juhul oodata, et otsus, millega komisjon oma varasema hinnangu tühistab, annab neile piisava aja võtta selle hinnangu muutused tõhusalt arvesse, ja puudub igasugune ülekaalukas avalik huvi, et neile ei antaks seda aega.

(vt punktid 155–167, 172–174)

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

22. juuni 2006 (*)

Riigiabi – Olemasolev abisüsteem – Belgias asutatud koordineerimiskeskustele kohaldatav maksustamiskord – Assotsiatsiooni esitatud hagi – Vastuvõetavus – Komisjoni otsus, mille kohaselt see kord ei kujuta endast riigiabi – Komisjoni hinnangu muutus – EÜ artikli 87 lõige 1 – Õiguspärase ootuse kaitse – Võrdsuse üldpõhimõte

Liidetud kohtuasjades C-182/03 ja C-217/03,

mille esemeks on EÜ artikli 230 alusel 25. ja 28. aprillil 2003 esitatud tühistamishagid,

Belgia Kuningriik, esindaja A. Snoecx, hiljem E. Dominkovits, keda abistasid advokaadid B. van de Walle de Ghelcke, J. Wouters ja P. Kelley,

hageja kohtuasjas C-182/03,

Forum 187 ASBL, asukoht Brüssel (Belgia), esindajad *barrister* A. Sutton ja *barrister* J. Killick,

hageja kohtuasjas C-217/03,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad G. Rozet, R. Lyal ja V. Di Bucci, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J. Makarczyk, R. Schintgen, P. K?ris

(ettekandja) ja J. Kluška,

kohtujurist: P. Léger,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 14. septembri 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 9. veebruari 2006. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Belgia Kuningriik taotleb oma hagi komisjoni 17. veebruari 2003. aasta otsuse 2003/757/EÜ abikava kohta, mida Belgia rakendas Belgias asutatud koordineerimiskeskuste suhtes (ELT L 282, lk 25, edaspidi „vaidlustatud otsus”) tühistamist osas, millega see keelab isegi ajutiselt võimaldada koordineerimiskeskuse volituse pikendamist nende keskuste puhul, millele see kava 31. detsembril 2000 kehtis.

2 Forum 187 ASBL (edaspidi „Forum 187”) taotleb vaidlustatud otsuse tühistamist.

Õiguslik raamistik

Olemasolevate abikavade kontroll ühenduse õiguses

3 EÜ artikli 88 lõikes 1 ja lõike 2 esimeses lõigus on sätestatud:

„1. Koostöös liikmesriikidega kontrollib komisjon pidevalt kõiki neis riikides olemasolevaid abisüsteeme. Ta paneb liikmesriikidele ette sobivaid meetmeid, mis on vajalikud ühisturu järkjärguliseks arenguks või toimimiseks.

2. Kui komisjon leiab pärast asjassepuutuvatelt isikutelt selgituste küsimist, et riigi poolt või riigi ressurssidest antav abi ei sobi ühisturuga kokku artikli 87 järgi või et sellist abi kasutatakse valel eesmärgil, siis otsustab komisjon, et asjassepuutuv riik peab säärase abi lõpetama või muutma seda komisjoni määratud tähtaja jooksul.”

4 Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1, ELT eriväljaanne 08/01, lk 339, edaspidi „määrus”) artikli 17 lõikes 2 on sätestatud:

„Kui komisjon leiab, et olemasolev abikava ei sobi või enam ei sobi ühisturuga kokku, teatab ta kõnealusele liikmesriigile oma esialgsest seisukohast ja annab talle võimaluse esitada ühe kuu jooksul omapoolsed märkused. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib komisjon seda tähtaega pikendada.”

Koordineerimiskeskustele kohaldatav Belgia maksustamiskord

5 Üldkehtiva õiguse suhtes erandina reguleerib koordineerimiskeskustele kohaldatavat Belgia maksustamiskorda 30. detsembri 1982. aasta kuninga dekreet nr 187 koordineerimiskeskuste loomise kohta (*Moniteur belge*, 13.1.1983), mida on korduvalt täiendatud ja muudetud.

6 Maksustamiskorda kohaldatakse kuninga dekreediga eelnevalt eraldi volitatud keskuste suhtes. Kõnealuse volituse saamiseks peab keskus kuuluma rahvusvahelisse kontserni, mille kapital ja vara on võrdne või ületab miljard Belgia franki ja mille konsolideeritud aastakäive on

võrdne või ületab kümme miljardit Belgia franki. Lubatud on vaid teatud ettevalmistav, täiendav või tsentraliseeriv tegevus ning seda maksustamiskorda ei saa kohaldada rahandussektori ettevõtjatele. Belgias peab keskustes esimese kahe tegevusaasta lõppedes töötama vähemalt kümne täisajaga töötajaga võrdväärne arv töötajaid.

7 Keskusele antud volitus on kehtiv kümme aastat ja seda võib sama pikaks perioodiks uuendada.

8 Volitatud koordineerimiskeskustele kohaldatav maksustamiskord erineb üldisest maksustamiskorrast mitmes aspektis.

9 Esiteks, keskuste maksustatav tulu määratakse kokkuleppeliselt nn *cost plus* meetodi abil. See vastab teatavale protsendimäärale keskuse tegutsemisega seotud tuludest ja kuludest, millest lahutatakse personaliga seotud kulutused, finantskohustused ja ettevõtete tulumaks.

10 Teiseks on keskused vabastatud oma kutsetegevuseks kasutatavate hoonete pealt kinnisvaramaksu tasumisest.

11 Kolmandaks ei tule tasuda 0,5% suurust registreerimismaksu sissemaksetelt põhikapitali ja selle suurendamiselt.

12 Neljandaks on dividendimaksust vabastatud ühest küljest keskuste jagatud dividendid, intressid ja kasutustasud, välja arvatud teatud erandid, ja teisest küljest keskuste poolt hoiustelt saadud tulu.

13 Viiendaks tasuvad keskused iga-aastast maksu summas 400 000 Belgia franki iga täisajaga töötaja pealt, mis ei või aga ületada 4 000 000 Belgia franki keskuse kohta.

Euroopa Liidu Nõukogu tegevus konkurentsi piirata võivate maksumeetmete valdkonnas

14 Konkurentsi piirata võivate maksumeetmete kohta toimunud uuringu raames võttis nõukogu 1. detsembril 1997 vastu tegevusjuhendi ettevõtete maksustamise kohta (EÜT 1998, C 2, lk 2). Selles kontekstis võtsid liikmesriigid endale kohustuse järk-järgult tühistada teatud maksumeetmed, mida loetakse konkurentsi kahjustavaks, samas kui komisjon väljendas kavatsust kontrollida või läbi vaadata riigiabi kohaldatavaid eeskirju silmas pidades liikmesriikides kehtivad maksustamiskorrad.

15 Nende algatustega hõlmatud maksumeetmete hulgas olid ka Belgia õigusnormid koordineerimiskeskustele rakendatava maksustamiskorra kohta.

Vaidlustatud otsusele eelnenud faktilised asjaolud

16 Komisjon kontrollis koordineerimiskeskustele rakendatavat maksustamiskorda selle kehtestamise hetkel. Eelkõige leidis komisjon sisuliselt oma otsustes, mis edastati kirja vormis 16. mail 1984 ja 9. märtsil 1987 (edaspidi „1984. ja 1987. aasta otsused“), et sellisel korral, mis tugineb koordineerimiskeskuste tulude kokkuleppelisele kindlaksmääramisele, ei ole riigiabi elemente.

17 Seda hinnangut kinnitas ka konkurentsivolinik Leon Brittan, kui ta vastas 24. septembril 1990 komisjoni nimel Euroopa Parlamendi saadiku Gijs de Vriesi kirjalikule küsimusele nr 1735/90 (EÜT 1991, C 63, lk 37).

18 Olles 11. novembril 1998 vastu võtnud teatise riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta ettevõtete otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes (EÜT C 384, lk 3), teostas komisjon

üldise uuringu liikmesriikide maksuseaduste kohta, lähtudes riigiabi suhtes kohaldatavatest eeskirjadest.

19 Selles raamistikus taotles komisjon 1999. aasta veebruaris Belgia ametiasutustelt teatud teavet eelkõige koordineerimiskeskustele kohaldatava korra asjus. Need ametiasutused vastasid 1999. aasta märtsis.

20 2000. aasta juulis teavitasid komisjoni talitused neid ametiasutusi, et see kord näib endast kujutavat riigiabi. Määruse artikli 17 lõike 2 järgse koostöömenetluse algatamise eesmärgil kutsus komisjon Belgia ametiasutusi üles esitama kuu aja jooksul oma märkused.

21 Majandus- ja rahandusministrite nõukogu meenutas oma 26. ja 27. novembri 2000. aasta kohtumisel, et kooskõlas tema 1. detsembri 1997. aasta resolutsiooniga tuleb kõik meetmed, mis võivad konkurentsi piirata seoses ettevõtjate otsese maksustamisega, tühistada enne 1. jaanuari 2003. Nõukogu võttis vastu Euroopa Liidu eesistuja ettepaneku, milles nähti ette, et ettevõtjatele, kellele kohaldatakse konkurentsi piirata võivat maksustamiskorda 31. detsembril 2000, lõpeb selle korra mõju hiljemalt 31. detsembril 2005, olgu siis tegu määratud tähtajaks kehtestatud korraga või mitte. Samuti nähti ette, et konkreetset olukorda ja erilisi asjaolusid arvesse võttes võib tegevusjuhendi töögrupi ettekande järel pikendada teatavate konkurentsi piirata võivate maksustamiskordade mõju kauemaks kui 31. detsembrini 2005.

22 Komisjon võttis 11. juulil 2001 EÜ artikli 88 lõike 1 alusel vastu neli sobivate meetmete ettepanekut, eelkõige seoses koordineerimiskeskuste korraga. Ta tegi Belgia ametiasutustele ettepaneku nõustuda viima sellesse korda teatud arv muudatusi, nähes ette üleminekumeetmena, et enne nende meetmete vastuvõtmist volituse saanud keskustele võib varasemat korda kohaldada kuni 31. detsembrini 2005.

23 Kuna Belgia ametiasutused ei võtnud vastu komisjoni pakutud sobivaid meetmeid, avas komisjon 27. veebruari 2002. aasta kirjas edastatud otsusega (EÜT C 147, lk 2) ametliku uurimismenetluse kooskõlas määruse artikli 19 lõikega 2. Ta kutsus Belgia Kuningriiki üles esitama oma märkused ja kogu informatsiooni, mida ta loeb kõnealuse meetme hindamisel vajalikuks. Ta kutsus samuti seda liikmesriiki ja kolmandaid huvitatud isikuid üles esitama oma märkused ja kõik vajalikud andmed, et kindlaks määrata, kas isikutel, kellele nimetatud korda kohaldati, on õiguspärane ootus, mis nõuaks üleminekumeetmete kehtestamist.

24 Pärast esialgse tähtaja pikendamist kuu aja võrra edastasid Belgia ametiasutused komisjonile 12. aprillil 2002. aasta kirjas oma märkused.

25 Need ametiasutused teavitasid komisjoni 16. mai 2002. aasta kirjas seaduseelnõust, mis pidi muutma kuninga dekreeti nr 187. Komisjon registreeris selle eelnõu kui uue abi numbri all N351/2002.

26 Mitme kohtumise järel esitas komisjon Belgia Kuningriigile 2002. aasta juulis täiendavate andmete taotluse, mis käsitles nii olemasolevat korda kui ka teatatud projekti; Belgia ametiasutused vastasid sellele taotlusele 30. augusti 2002. aasta kirjas. Kolmandad huvitatud isikud osalesid kõnealuse meetme ametlikus uurimismenetluses.

27 Majandus- ja rahandusministrite nõukogu otsustas 21. jaanuaril 2003 pikendada teatavate konkurentsi kahjustada võivate maksustamiskordade mõju kauemaks kui 2005. aasta. Nõukogu nägi Belgia koordineerimiskeskuste maksustamiskorra osas ette, et neile, kellele see kord kehtis 31. detsembril 2000, kohaldatakse seda korda kuni 31. detsembrini 2010.

Vaidlustatud otsus

28 Komisjon võttis 17. veebruaril 2003 vastu vaidlustatud otsuse, millest Belgia Kuningriigile teatati samal päeval. Kuna komisjon leidis, et nimetatud otsuse resolutiivosa artikkel 2 võib olla vastuolus selle punktidega 122 ja 123, otsustas ta 23. aprillil 2003 parandada artiklit 2. Liikmesriigile teatati sellest parandusest 25. aprillil 2003.

29 Vaidlustatud otsuses õigustas komisjon kõigepealt, miks ta luges koordineerimiskeskustele kohaldatavat korda olemasolevaks abiks ning millisel õiguslikul alusel põhines menetlus, mille ta läbi viis. Selles otsuses on märgitud, et määruse artikli 1 punkt b võib olla käesolevas asjas õiguslikuks aluseks ja et igal juhul on komisjoni tegevuse õiguslikuks aluseks EÜ artiklid 87 ja 88.

30 Komisjon märkis ühtlasi vaidlustatud otsuses, et kui seda tuleks analüüsida kui 1984. ja 1987. aasta otsuste tühistamist või muutmist, täidab vaidlustatud otsus need tingimused, millele on allutatud komisjoni õigus tühistada või muuta soodsat otsust, mis on ebaseaduslik.

31 Seejärel märkis komisjon vaidlustatud otsuses, miks ta leidis, et koordineerimiskeskuste maksustamiskorra osaks olevad erinevad meetmed täidavad EÜ artikli 87 lõike 1 tingimused, ilma et neile kehtiks ükski sama artikli lõigetes 2 ja 3 märgitud eranditest.

32 Mis puudutab õiguspärast ootust, millele koordineerimiskeskused tuginesid, siis on vaidlustatud otsuse põhjendustes märgitud järgmist:

„(117) Komisjon tunnistab, et abisaajatel on õiguspärane ootus. See õiguspärane ootus põhjendab seda, et komisjon lubas keskustel, kellel 31. detsembril 2000 oli kehtiv volitus, kasutada selle korra eeliseid kuni nende volituse lõppemiseni, kui see veel käesoleva otsuse tegemise hetkel kehtib, ja kõige kauem 31. detsembrini 2010. See seisukoht tugineb allpool esitatud asjaoludele.

(118) [...] [maksuhalduri poolt sõlmitud] kokkulepped käsitlevad üksnes faktilisi asjaolusid ega kirjelda mingil moel kohaldatavat korda. Seega ei saa need anda õiguslikku tagatist korra kehtimajäämisele kümneks aastaks sellisel kujul, nagu see eksisteeris volituse andmise hetkel. [...]

(119) [...] Isegi kui volitus ei kujuta endast korra jätkuva kehtimajäämise ega selle korra soodsa laadi tagatist, tunnistab komisjon, et keskuse loomine, teostatud investeeringud ning võetud kohustused on kõik tehtud mõistliku ja õiguspärase ootusega majanduslike tingimuste, sh maksustamiskorra teatud jätkuvusele. Seetõttu otsustas komisjon võimaldada neile, kellele see kord hetkel kehtib, üleminekuperioodi *cost plus* korra järkjärguliseks tühistamiseks.

(120) Arvestades seda, et volitused ei anna õigust korra jätkuvale kehtimajäämisele ega selle sätete soodsale laadile isegi volituse kehtivuse ajaks, leiab komisjon, et need volitused ei saa mingil juhul tekitada õigust, et pärast kehtiva volituse tähtaja lõppemist uuendatakse selle korra kohaldamist. Kuna volitused kehtivad selgelt kümme aastat, siis ei saa tekkida õiguspärast ootust nende automaatsele uuendamisele, mis oleks tähendanud teoreetiliselt igavest volitust.”

33 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 121–123 on märgitud:

„(121) Komisjon sedastab, et Belgias koordineerimiskeskustele kohaldatav maksustamiskord on kokkusobimatu ühisturuga ja et selle erinevate koostisosade kokkusobimatus tuleb kas tühistamise või muutmise teel lõpetada. Alates käesoleva otsuse teatamisest ei või seda korda või selle osasid kohaldada uutele abisaajatele ega pikendada kehtivaid volitusi uuendades. Komisjon märgib, et 2001. aastal volitatud keskustele ei kehti see kord enam alates 31. detsembrist 2002.

(122) Mis puudutab keskusi, millele see kord hetkel kehtib, siis tunnistab komisjon, et 1984. aasta otsus, millega kuninga dekreet nr 187 heaks kiideti, ning konkurentsivoliniku vastus parlamendi küsimusele tekitasid nendes keskustes õiguspärase ootuse, et nimetatud kord ei riku riigiabi käsitlevaid asutamislepingu eeskirju.

(123) Arvestades lisaks olulisi investeeringuid, mis selle põhjal võidi teha, õigustavad abisaajate õiguspärane ootus ja õiguskindluse kaitse mõistliku tähtaja andmist, et tühistada juba volitatud keskuste suhtes selle korra mõju. Komisjon leiab, et see mõistlik tähtaeg lõpeb 31. detsembril 2010. Keskustele, mille volitus enne seda kuupäeva lõpeb, ei saa pärast nende volituse lõppemist seda korda enam kohaldada. Volituse lõppemise järel ja igal juhul pärast 31. detsembrist 2010 on maksusoodustuste andmine või säilitamine ebaseaduslik.”

34 Vaidlustatud otsuse resolutiivosa artiklites 1 ja 2 on sätestatud:

„Artikkel 1

Maksustamiskord, mis Belgias kuninga dekreeidi nr 187 alusel volitatud koordineerimiskeskustele praegu kehtib, kujutab endast ühisturuga kokkusobimatut riigiabi.

Artikkel 2

Belgia peab tühistama artiklis 1 märgitud korra või muutma seda, et teha see kokkusobivaks ühisturuga.

Alates käesoleva otsuse teatamisest ei saa seda korda või selle osasid kohaldada uutele abisaajatele ega pikendada kehtivaid volitusi uuendades.

Enne 31. detsembrist 2000 volitatud keskustele võib selle korra mõju säilitada kuni käesoleva otsuse teatamise hetkel kehtiva individuaalse volituse lõppemiseni ja kõige kauem kuni 31. detsembrini 2010. Vastavalt teisele lõigule ei saa enne seda kuupäeva toimunud volituse uuendamise korral käesoleva otsuse esemeks olevat korda isegi ajutiselt kohaldada.”

Vaidlustatud otsusele järgnenud faktilised asjaolud

35 Belgia parlament võttis Belgia ametiasutuste poolt komisjonile 16. mail 2002 teatatud muudatused kuninga dekreeidi nr 187 vastu 24. detsembril 2002 ja need avaldati 31. detsembril 2002. aasta *Moniteur belge* väljaandes.

36 Komisjon lubas 23. aprillil 2003 selle uue korra osas, milles see nägi eelkõige ette koordineerimiskeskuste kümneks aastaks eelneva volitamise põhimõtte ja maksubaasi kindlaksmääramise lähtuvalt tegutsemisega seotud kuludest, kohaldades sobivat marginalimäära. Kuna aga selle uue korraga nähti ette ka selliste keskuste maksuvabastus dividendimaksu ja kapitalimaksu suhtes ning keskuste poolt erandliku hinna tõttu või tasuta saadud soodustuste maksustamata jätmise, avas komisjon ametliku uurimismenetluse nende kolme meetme suhtes.

37 Komisjon leidis 8. septembri 2005. aasta otsuses 2005/378/EÜ abiprogrammi kohta, mida Belgia kavatseb rakendada koordineerimiskeskuste suhtes (ELT 2005, L 125, lk 10), et arvestades

Belgia võetud kohustusi tühistada kõnealused maksuvabastused ja asendada need maksuvabastusmeetmetega, mis kehtiksid kõigile tema territooriumil asutatud ettevõtjatele ning maksustada kõik koordineerimiskeskuste poolt erandliku hinna tõttu või tasuta saadud soodustused, siis ei kujuta uued koordineerimiskeskuste maksustamiskorra meetmed endast EÜ artikli 87 lõikega 1 hõlmatud riigiabi.

38 14. septembri 2005. aasta kohtuistungil kinnitas Belgia Kuningriigi esindaja komisjonile 28. veebruari 2005. aasta kirjaga esitatud andmeid, mille kohaselt sellest uuest korrast oli loobutud.

39 Lisaks teavitas Belgia rahandusminister 20. märtsi 2003. aasta kirjas kooskõlas EÜ artikli 88 lõikega 3 komisjoni oma kavatsusest kohaldada kuni 31. detsembrini 2005 teatud maksumeetmeid sellistele ettevõtjatele, kellele 31. detsembril 2000 kehtis koordineerimiskeskuste kord ja kelle volitus lõppes 17. veebruari 2003 ja 31. detsembri 2005 vahel.

40 Belgia Kuningriik taotles ka nõukogult sama päeva kirjas, et neid meetmeid loetakse ühisturuga kokkusobivaks vastavalt EÜ artikli 88 lõike 2 kolmandale lõigule.

41 Komisjoni president sedastas 25. aprilli 2003. aasta kirjas, et vaidlustatud otsus on täidetav ja leidis, et eespool märgitud 20. märtsi 2003. aasta kirja ei saa lugeda EÜ artikli 88 lõike 3 tähenduses uuest abist teatamiseks.

42 Belgia Kuningriik teatas 26. mai 2003. aasta kirjas komisjonile uuesti oma kavatsusest, mida ta oli väljendanud oma 20. märtsi 2003. aasta kirjas.

43 Majandus- ja rahandusministrite nõukogu andis 3. juuni 2003. aasta kohtumisel teada oma põhimõttelisest nõusolekust selle taotluse kohta ja tegi alaliste esindajate komiteele ülesandeks võtta kõik vajalikud meetmed, et nõukogu saaks kavatsetava otsuse võimalikult ruttu vastu võtta ja seda hiljemalt enne 2003. aasta juuni lõppu.

44 EÜ artikli 88 lõike 2 alusel vastu võetud nõukogu 16. juuli 2003. aasta otsuses 2003/531/EÜ riigiabi kohta, mida Belgia valitsus andis teatud Belgias asutatud koordineerimiskeskustele (ELT L 184, lk 17), loeti ühisturuga kokkusobivaks „abi, mida Belgia kavatse[s] anda kuni 31. detsembrini 2005 ettevõtjatele, kellele 31. detsembril 2000 kehtis 30. detsembri 1982. aasta kuninga dekreediga nr 187 [...] alusel kui koordineerimiskeskustele volitus, mis lõppes 17. veebruari 2003 ja 31. detsembri 2005 vahel“. See otsus on vaidluse all kohtuasjas C-399/03.

45 Komisjon kinnitas 17. juuli 2003. aasta kirjas vastusena eespool märgitud 26. mai 2003. aasta teatele oma seisukohta, mida ta oli väljendanud oma 25. aprilli 2003. aasta kirjas.

46 Euroopa Kohtu president määras 26. juuni 2003. aasta määrusega liidetud kohtuasjades C-182/03 R ja C-217/03 R: Belgia ja Forum 187 vs. komisjon (EKL 2003, lk I-6887) vaidlustatud otsuse täitmise peatamise osas, milles sellega keelatakse Belgia Kuningriigil uuendada koordineerimiskeskuste nimetatud otsuse teatamise hetkel kehtinud volitusi.

Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

47 Kohtuasjas C-182/03 palub Belgia Kuningriik Euroopa Kohtul:

- tühistada vaidlustatud otsuse artikli 2 teine ja kolmas lõik osas, milles on sätestatud, et „[a]lates [nimetatud] otsuse teatamisest ei saa seda korda või selle osasid [...] pikendada kehtivaid volitusi uuendades“ ja et „[t]eise lõiguga kooskõlas ei saa enne [31. detsembril 2010] toimunud volituse uuendamise korral käesoleva otsuse esemeks olevat korda isegi ajutiselt kohaldada“;
- mõista kohtukulud, sh ajutiste meetmete kohaldamise menetlusega seotud kohtukulud välja

komisjonilt.

48 Kohtuasjas C?217/03 palub Forum 187 Euroopa Kohtul:

- esimese võimalusena tühistada vaidlustatud otsus ja teise võimalusena tühistada see otsus osas, milles ei ole ette nähtud sobivaid üleminekumeetmeid;
- mõista komisjonilt välja kohtuasja C?217/03 kohtukulud ning samuti Esimese Astme Kohtu 2. juuni 2003. aasta määruse T?276/02: Forum 187 vs. komisjon (EKL 2003, lk II?2075) aluseks olnud kohtuasja kohtukulud.

49 Komisjon palub Euroopa Kohtul kõigis käesolevates asjades:

- jätta hagi rahuldamata;
- mõista kohtukulud, sh ajutiste meetmete kohaldamise menetlusega seotud kohtukulud välja hagejatelt.

50 16. juunil 2003 esitas komisjon eraldi dokumendiga vastuvõetamatuse vastuväite Forum 187 hagi vastu.

51 Euroopa Kohus otsustas 30. märtsil 2004 liita vastuvõetamatuse vastuväite põhiküsimusega ja jätkata menetlust.

52 Teise koja esimehe 28. aprilli 2005. aasta määrusega liideti kohtuasjad C?182/03 ja C?217/03 suulise menetluse ja kohtuotsuse huvides.

Vastuvõetavus

53 Komisjon väidab, et Forum 187 ei saa vaidlustatud otsust – mille adressaat ta ei ole – vaidlustada, sest see otsus ei puuduta teda otseselt ja isiklikult.

54 Ühest küljest vaidleb Forum 187 vastuvõetamatuse vastuväitele vastu, märkides, et otsus puudutab otseselt ja isiklikult 30 keskust, kelle volitust uuendati 2001. ja 2002. aastal ja kelle jaoks ajavahemik, mille jooksul nimetatud kord neile kehtib, kestab kuni 31. detsembrini 2010, ning kaheksat keskust, kelle uuendamistaotlus oli otsuse tegemise hetkel menetluses. Teisest küljest leiab ta, et vaidlustatud otsus puudutab teda kui koordineerimiskeskuste esindusorganit, keda Belgia ametiasutused tunnustavad ja kellel nende ametiasutuste juures on poolametlik staatus, mis on tal võimaldanud mängida olulist rolli komisjonis toimunud haldusmenetluses, ja et nimetatud otsus puudutab tema eksisteerimispõhjust.

55 Vastavalt EÜ artiklile 230 võib füüsiline või juriidiline isik algatada menetluse teisele isikule adresseeritud otsuse vastu vaid juhul, kui see otsus teda otseselt ja isiklikult puudutab.

56 Selline assotsiatsioon nagu Forum 187, kelle ülesanne on kaitsta Belgias asutatud koordineerimiskeskuste ühiseid huve, saab põhimõtteliselt esitada hagi riigiabi valdkonnas tehtud komisjoni lõpliku otsuse tühistamiseks üksnes siis, kui tema esindatavatel ettevõtjatel või osadel nendest on individuaalne kaebeõigus (7. detsembri 1993. aasta otsus kohtuasjas C?6/92: Federmineria jt vs. komisjon, EKL 1993, lk I?6357, punktid 15 ja 16) või kui ta saab viidata omaenda huvile (24. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C?313/90: CIRFS jt vs. komisjon, EKL 1993, lk I?1125, punktid 29 ja 30).

57 Mis puudutab EÜ artikli 230 neljandas lõigus esitatud esimest tingimust, siis ei ole vaidlust selles, et komisjoni otsus, millega takistatakse Belgia valitsusel uuendada koordineerimiskeskuste

volitusi, mis lõppevad alates 17. veebruarist 2003, ja millega igal juhul piiratakse kehtivate volituste ajalist mõju kuni 31. detsembrini 2010, on kohustuslik ja et see puudutab seega otseselt kõnealuseid koordineerimiskeskusi.

58 Mis puudutab eespool viidatud artikli 230 teist tingimust, siis tuleb meenutada, et Euroopa Kohus on korduvalt leidnud, et asjaolu, et vaidlusalune säte on oma laadilt ja ulatuselt üldine, sest seda kohaldatakse kõigile asjaomastele majandustegevuses osalejatele, ei välista siiski seda, et see võiks neist mõningaid isiklikult puudutada (vt selle kohta 18. mai 1994. aasta otsus kohtuasjas C?309/89: Codorniu, EKL 1994, lk I?1853, punkt 19).

59 Füüsiline või juriidiline isik saab väita, et ta on isiklikult puudutatud üksnes siis, kui vaidlusalune säte mõjutab teda mingi talle omase tunnuse või teda iseloomustava faktilise olukorra tõttu, mis teda kõigist teistest isikutest eristab (vt 15. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas 25/62: Plaumann vs. komisjon, EKL 1963, lk 199).

60 Sellega seoses leidis Euroopa Kohus, et kui vaidlustatud akt puudutab isikute gruppi, kes olid akti vastuvõtmise hetkel identifitseeritud või identifitseeritavad grupi liikmetele omaste kriteeriumide põhjal, võivad need isikud olla otsusest isiklikult puudutatud, kuna nad kuulusid majandustegevuses osalejate piiratud ringi (vt 17. jaanuari 1985. aasta otsus kohtuasjas 11/82: Piraiki-Patraiki jt vs. komisjon, EKL 1985, lk 207, punkt 31, ja 26. juuni 1990. aasta otsus kohtuasjas C?152/88: Sofrimport vs. komisjon, EKL 1990, lk I?2477, punkt 11).

61 Esiteks tuleb sedastada, et ühest küljest kehtestas vaidlustatud otsus 31. detsembri 2010 viimaseks kuupäevaks, kui koordineerimiskeskuste aastatel 2001 ja 2002 uuendatud volitused kehtivad, selle asemel, et kehtestada seda kuupäeva 2011. või 2012. aastaks; ja et teisest küljest oli neid keskusi võimalik täiesti identifitseerida vaidlustatud otsuse vastuvõtmise hetkel. Seega on 30 koordineerimiskeskusel, keda selle otsuse mõjud puudutavad, individuaalne kaebeõigus selle otsuse suhtes.

62 Teiseks tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses ei nähtud ette üleminekumeetmeid neile koordineerimiskeskustele, kelle volitus lõppes nimetatud otsuse teatamisega samal ajal ja kelle taotlust volituse saamiseks selle otsuse teatamise ajal menetleti.

63 Seega on puudutatud kaheksa keskust, kelle taotlust volituse uuendamiseks parajasti menetleti. Need keskused on osa kinnisest ringist, mille liikmeid vaidlustatud otsus eriti puudutab, kuna nende volitust ei saa enam uuendada. Sellest tuleneb, et neil keskustel on individuaalne kaebeõigus vaidlustatud otsuse suhtes.

64 Eelnevast tuleneb, ilma et oleks vaja uurida, kas Forum 187 võiks viidata omaenda huvile, et sel assotsiatsioonil on kaebeõigus, kuna ta esindab ühest küljest 30 koordineerimiskeskust, kelle õigusi nimetatud korrast kasu saada piirati 31. detsembrini 2010, ja teisest küljest kaheksat keskust, kelle taotlused volituse uuendamiseks olid vaidlustatud otsuse teatamise hetkel menetluses.

Hagi põhjendus

65 Arvestades, et nii Belgia Kuningriigi kui ka Forum 187 nõuded ühtivad selles, et neis taotletakse vaidlustatud otsuse tühistamist, kuna selles ei ole ette nähtud üleminekusätteid, siis tuleb esiteks uurida Forum 187 nõudeid vaidlustatud otsuse tühistamiseks osas, milles vaidlusalune abi ühisturuga kokkusobimatuks kuulutatakse.

Forum 187 nõuded vaidlustatud otsuse tühistamiseks osas, milles vaidlusalune abi kuulutatakse ühisturuga kokkusobimatuks

Õigusliku aluse puudumist käsitlev väide

66 Selle väitega märgib Forum 187, et vaidlustatud otsusel puudub õiguslik alus ja et see rikub õiguskindluse põhimõtet. Arvestades komisjoni poolt enam kui 15 aastat tagasi võetud seisukohta, ei saa nimetatud otsus põhineda EÜ artiklitel 87 ja 88 ega ka määruse artikli 1 punkti b alapunktil v, kuna vaidlustatud otsuses ei viidata mingile ühisturu arengule.

67 Lisaks ei saa komisjon tugineda õigusele vigu parandada. Forum 187 järeldab sellest, et käesolevas asjas rikuti õiguskindluse põhimõtet, mis on seotud varasemate otsuste puutumatus järgimisega.

68 Kõigepealt tuleb märkida, et vaidlustatud otsusega ei tühistanud komisjon 1984. ja 1987. aasta otsuseid. Tegelikult teostas komisjon koordineerimiskeskustele kehtiva maksustamiskorra uue uurimise, kohaldades sellele olemasoleva abi järelevalvemenetlust, ja tuletas sellest, et tegu on kokkusobimatu riigiabiga.

69 Kontrollimaks, kas komisjon teostas selle uue uurimise õigustatult, tuleb meenutada mitte üksnes, et õiguskindluse põhimõte tähendab, et ühenduse õigusnormid oleksid kindlad ja nende kohaldamine õigussubjektidele ootuspärane (15. detsembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 325/85: *lirimaa vs. komisjon*, EKL 1987, lk 5041, punkt 18, ja 15. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C?63/93: *Duff jt, EKL 1996, lk 1?569, punkt 20*), vaid samuti seda, et nende kohaldamine peab olema ühendatud seaduslikkuse põhimõttega (22. märtsi 1961. aasta otsus kohtuasjas 42/59: *SNUPAT vs. Ülemamet*, EKL 1961, lk 99, 159).

70 Sellega seoses ei ole vaidlust, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 212 ja 213, et määruses, millega kodifitseeritakse komisjonile EÜ artikliga 88 antud pädevuse kasutamine tema poolt, ei täpsustata, mida peetakse silmas mõistega „ühisturu areng”, mis esineb määruse artikli 1 punkti b alapunktis v, milles märgitakse, et meede, mis selle kehtestamise hetkel ei olnud veel abi, tuleb siiski lugeda olemasolevaks abiks, niivõrd kui võrd see on muutunud „selleks hiljem ühisturu arengu tõttu”.

71 See mõiste, mida võib mõista kui asjaomase meetmega hõlmatud sektori majandusliku ja õigusliku konteksti muutust, ei pea silmas olukorda, milles nagu käesolevas asjas komisjon muutis oma hinnangut üksnes asutamislepingu riigiabi eeskirjade rangema kohaldamise põhjal.

72 Siiski tuleb märkida, et määrus on teisese õiguse akt, mis võeti vastu EÜ artiklite 87 ja 88 rakendamiseks ja mis ei saaks nende artiklite ulatust vähendada, seda enam et komisjoni pädevus tuleneb otseselt nendest artiklitest.

73 EÜ artikli 88 lõige 1 paneb komisjonile ülesandeks kontrollida pidevalt kõiki liikmesriikides olemasolevaid abisüsteeme ja panna neile ette sobivaid meetmeid, mis on vajalikud ühisturu järkjärguliseks arenguks või toimimiseks.

74 Sama artikli lõige 2 lubab komisjonil siis, kui ta leiab, et abi ei vasta ühisturu nõuetele, kohustada liikmesriiki abi muutma või selle lõpetama määratud tähtaja jooksul.

75 Sellest tuleneb, et kui komisjon otsustas uuesti uurida Belgias kehtivat koordineerimiskeskuste maksustamiskorda, mille tegevusjuhendi töögrupp luges ühisturule kahjulikuks, siis täitis komisjon talle EÜ artikliga 88 antud rolli. Seetõttu on vaidlustatud otsuse õiguslik alus EÜ artiklid 87 ja 88.

76 Kuna seaduslikkuse põhimõtet on järgitud, on vaidlustatud otsus kindel akt, mille kohaldamist said õigustatud isikud ette näha. Seetõttu ei riku see otsus õiguskindluse põhimõtet.

77 Muuhulgas on ainus käesolevas asjas komisjoni kohaldatav menetlus see, mida määrus näeb ette olemasoleva abi kontrolliks. Tegelikult ei ole kahtlust, et kõnealune maksustamiskord kujutab endast olemasolevat meetet, kuna komisjon sai sellest teada 1984. aastal ja kuna nimetatud maksustamiskorda kordagi oluliselt ei muudetud.

78 Seetõttu ei ole Forum 187-l alust väita, et komisjon on õigusnormi vääralt kohaldanud, kui ta võttis ametliku uurimismenetluse aluseks määruse artiklid 17 ja 18, nagu ta märkis 17. juuli 2000. aasta kirjas Belgia ametiasutustele, ja viitas seejärel üksnes EÜ artiklitele 87 ja 88. Sellest tuleneb, et esimene väide tuleb tagasi lükata.

EÜ artikli 87 lõike 1 rikkumist puudutav väide

79 Käesoleva väitega märgib Forum 187, et koordineerimiskeskustele rakendatav maksustamiskord ei kujuta endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Seetõttu märgib ta mitte üksnes seda, et komisjoni kasutatud meetod oli maksustamiskorra analüüsimiseks liiga üldine, vaid et ka selle korra osadeks olevad meetmed ei täida nimetatud artikli tingimusi. Eelkõige märgib ta, et need meetmed ei anna keskustele mingeid eeliseid, nendega ei kaasne riigi vahendite ülekandmist, need ei ole valikulised ja komisjon ei esitanud tõendeid nende mõjust konkurentsile ja ühendusesisesele kaubandusele. Igal juhul õigustavad seda korda Belgia maksusüsteemi laad ja ülesehitus.

– Maksustamiskorra analüüsi meetod

80 Forum 187 heidab komisjonile ette, et viimane ei tunnistanud liikmesriikide pädevust maksuküsimustes ja teostas kõnealuse korra kohta liiga üldise analüüsi.

81 Ühest küljest tuleb vastata, et EÜ artikkel 87 ei välista oma kohaldamisalast maksueeskirju.

82 Teisest küljest tuleb meenutada, et abikava uurimisel võib komisjon piirduda asjaomase kava üldiste tunnuste käsitlemisega, et hinnata, kas sellega antakse abisaajatele arvestatav eelis, võrreldes nende konkurentidega (17. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-75/97: Belgia vs. komisjon, EKL 1999, lk I-3671, punkt 48). Ka ei pea komisjon uurima abikava igat kohaldamisjuhtu (29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-278/00: Kreeka vs. komisjon, EKL 2004, lk I-3997, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).

83 Sellest tuleneb, et väite esimene osa tuleb tagasi lükata.

– EÜ artikli 87 lõike 1 tingimused

84 Kõigepealt tuleb täpsustada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab mingit meetet abiks lugeda vaid siis, kui kõik EÜ artikli 87 lõikes 1 esitatud tingimused on täidetud (vt 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, EKL 2003, lk I-7747, punkt 74).

85 Seega tuleb kõiki neid tingimusi uurida.

i) Teatud ettevõtjate eelistamine

86 Sellega seoses võib abi mõiste hõlmata mitte üksnes toetust positiivses tähenduses, nagu subsiidiumid, laenud või osalused ettevõtjate kapitalis, vaid ka erinevas vormis sekkumisi, mis leevendavad äriühingu eelarvet tavaliselt koormavaid kohustusi ja mis seetõttu ei ole küll subsiidiumid selle sõna kitsas tähenduses, ent on siiski samalaadsed ja samasuguse mõjuga (20. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-126/01: Gemo, EKL 2003, lk I-12769, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).

87 Lisaks leidis Euroopa Kohus, et meede, millega ametiasutused annavad teatavatele ettevõtjatele maksuvabastuse, mis küll ei kannu üle riigi ressursse, kuid mille saajad on soodsamas rahalises olukorras teiste maksukohustuslastega võrreldes, kujutab endast riigiabi (15. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-387/92: Banco Exterior de España, EKL 1994, lk I-877, punkt 14).

88 Komisjon märkis vaidlustatud otsuses, et maksustatava tulu kindlaksmääramise viis, kinnisvara-, dividendi- ja kapitalimaksust vabastamine ning fiktiivse dividendimaksu süsteem kujutavad endast eeliseid koordineerimiskeskustele.

89 Forum 187 selle analüüsiga ei nõustu.

90 Esiteks leidis komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 89–95, et tulude kokkuleppeline kindlaksmääramine *cost plus* meetodi abil kujutab EÜ artikli 87 tähenduses majanduslikku eelist.

91 Kõnealuse korra kohaselt määratakse maksustatav tulu kindlaks kokkuleppelise summana, mis vastab teatavale protsendimäärale keskuse tegutsemisega seotud tuludest ja kuludest, millest lahutatakse personaliga seotud kulutused ja finantskohustused.

92 Muuseas peab koordineerimiskeskuse kasumimarginaal olema põhimõtteliselt kindlaks määratud sõltuvalt nende poolt tegelikult teostatavast tegevusest. Kui see keskus osutab ise teatud teenused hinnaga, mis vastab kuludele, millele on lisatud kasumimarginaal, siis võib selle protsendimäära aluseks võtta niivõrd, kuivõrd see ei ole ebanormaalne. Kui puuduvad objektiivsed kriteeriumid aluseks võetava kasumi protsendimäära kindlaksmääramiseks, tuleb see põhimõtteliselt kehtestada 8% suurusena.

93 Nimetatud keskuse maksustatav tulu ei saa siiski olla madalam kõigist tuludest ja kuludest, mida ei saa maha arvata kui ametikulutusi või erandliku hinna tõttu või tasuta saadud soodustusi, mille grupi liikmed on keskustele andnud. Seda tulu maksustatakse tavapärase ettevõtte tulumaksu määraga.

94 See maksustatava tulu kindlaksmääramise meetod on inspireeritud *cost plus* meetodist, mida soovitab Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OCDE) selliste teenuste maksustamiseks, mida osutab tüdarettevõtja või püsiva tegevuskoha üksus samasse kontserni kuuluvate, aga teises liikmesriigis asutatud ettevõtjate nimel.

95 Et uurida, kas koordineerimiskeskuste korras ette nähtud maksustatava tulu kindlaksmääramine toob neile keskustele kaasa eelise, tuleb, nagu komisjon vaidlustatud otsuse punktis 95 märkis, võrrelda seda korda üldkehtiva õigusega kehtestatud korraga, mis tugineb vaba konkurentsi tingimustes tegutseva ettevõtja tulude ja kulude erinevusele.

96 Sellega seoses on rahakäibe- või finantshaldustoimingute raames tekkinud personaliga

seotud kulutused ja finantskohustused need elemendid, mis ülekaalukalt aitavad kaasa koordineerimiskeskuste tulude tekkele, kuna koordineerimiskeskused pakuvad eelkõige finantsteenuseid. Seetõttu ei võimalda nende kulutuste ja kohustuste välistamine nende keskuste maksustatava tulu kindlaksmääramise aluseks olevatest kuludest jõuda vaba konkurentsi tingimustes tegelikult eksisteerivate üleminekuhindade lähedastele üleminekuhindadele.

97 Seetõttu annab see välistamine nimetatud keskustele majandusliku eelise.

98 Vastupidi Forum 187 kinnitustele ei saa seda analüüsi kõigutada ei asjaolu, et finantskohustuste kaasaarvamine võib teatud olukordades viia liiga kõrge maksubaasini, ega ka grupile tekkiva maksukohustuse suurus ega ammugi mitte asjaolu, et keskust võidaks maksustada ilma, et tal oleks kasumit tekkinud. Tegelikult kaasnevad kõik need tagajärjed *cost plus* meetodiga.

99 Lisaks ei tasakaalusta alates 1. jaanuarist 1993 kehtestatud iga-aastane maks – summas 10 000 eurot iga täisajaga töötaja pealt ja ülempiiriga 100 000 eurot – kasutatud arvutamismeetodi positiivset mõju, kuna ülempiir vastab nende keskuste minimaalsele töötajate arvule, kes keskustes esimese kahe tegutsemisaasta lõpus peavad töötama.

100 Sama järeldus tuleb teha ka seoses kokkuleppelise 8% määraga, mida kohaldatakse tegutsemisega seotud kuludele, et kindlaks määrata maksubaasi, kui seda määra kohaldatakse juba vähendatud baasile ja kuna tegelikkuses on erinevate keskuste marginalimäär väga erinev, sest see sõltub nende tegevusest.

101 Lõpuks, nagu kohtujurist märkis oma ettepaneku punktis 265, võib nõustuda komisjoni seisukohaga, mille järgi alternatiivne maksubaas, mis alammäära kehtestades on mõeldud võimalike kuritarvituste vältimiseks, ei tühista eelist, mille tõi kaasa eespool nimetatud välistamiste ning 8% määra koostoimes kohaldamine. Tegelikult on sellesse baasi arvatud üksnes summad, mis on Belgias maksustatud sellistel ettevõtjatel, kellele ei kohaldata vaidlusalust korda.

102 Neid asjaolusid arvesse võttes on komisjon õigustatult leidnud, et maksustatavat tulu kindlaks määravad õigusnormid kujutavad endast eelist koordineerimiskeskustele ja kontsernidele, mille liikmed nad on.

103 Teiseks leidis komisjon vaidlustatud otsuse punktides 76 ja 77, et koordineerimiskeskuste vabastamine kinnisvaramaksust annab neile majandusliku eelise.

104 Tegelikult näeb kõnealune maksustamiskord ette, et need keskused on vabastatud kinnisvaramaksu tasumisest nende hoonete pealt, mida nad oma tegevuseks kasutavad, kuigi see kohustus lasub põhimõtteliselt kõigi ettevõtjate eelarvel, kes omavad Belgias kinnisvara, st hoonestatud ja hoonestamata kinnisasju ning oma laadilt või eesmärgilt kinnisasjaks loetavat materjali või masinaid.

105 Sellest tuleneb, et nimetatud kinnisvaramaksust vabastamine kujutab endast majanduslikku eelist. Sellele hinnangule ei oma mõju asjaolu, et seda kohaldatakse tegelikult üksnes 5%-le koordineerimiskeskustele, kuna kõik teised rendivad oma hooneid, sest valik hoone rentimise või ostmise vahel sõltub nende keskuste oma tahtest.

106 Kolmandaks leidis komisjon vaidlustatud otsuse punktides 78 ja 79, et ka koordineerimiskeskustele kohaldatav kapitalimaksu vabastus on majanduslik eelis.

107 Kuna Belgias on reegliski kapitali maksustamine, siis on see maksukohustus igal kapitaliühingul. Koordineerimiskeskustele kohaldatav maksuvabastus, mis puudutab nii esialgseid sissemaksid põhikapitali kui ka selle suurendamist, on seega eelis.

108 Asjaolu, et nõukogu 17. juuli 1969. aasta direktiivi 69/335/EMÜ kapitali suurendamise kaudse maksustamise kohta (EÜT L 249, lk 25, ELT eriväljaanne 09/01, lk 11), muudetud nõukogu 10. juuni 1985. aasta direktiiviga 85/303/EMÜ (EÜT L 156, lk 23; ELT eriväljaanne 09/01, lk 122), artikli 7 lõikes 1 on ette nähtud, et tehingute maksuvabastus 1. juuli 1984. aasta seisuga säilib, ei oma sellele hinnangule mõju, kuna vaidlusalune kapitalimaksu vabastus, mida üksnes teatud äriühingutele kohaldatakse, ei ole seega üldist laadi.

109 Neljandaks luges komisjon vaidlustatud otsuse punktides 80–87 majanduslikuks eeliseks ka dividendimaksu vabastuse, mida kohaldatakse koordineerimiskeskustele.

110 Tegelikult ei tule kõnealuse korra kohaselt tasuda dividendimakse, st puudub dividendide, intresside – välja arvatud Belgias füüsilise või juriidilise isiku tulumaksuga maksustatud isikutele tasutud intressid –, koordineerimiskeskuste jagatud kasutustasude ning hoiustelt saadud tulude maksustamine allikamaksuga.

111 Komisjoni kinnitustest ilmneb, et dividendimaks on Belgias lõplik maks tulule, mis on jagatud mitteresidendist äriühingutele, kellele nende asukohariigis ei võimaldata selle mahaarvamist või tagastamist.

112 Sellest tuleneb, et vabastades koordineerimiskeskused selle dividendimaksu tasumisest, annab vaidlusalune kord keskustele eelise, mille olemasolu ei saa mingil juhul vaidlustada põhjendusega, et teist tüüpi ettevõtjatele on kehtestatud erinevad dividendimaksu vabastused.

113 Viiesandaks leidis komisjon vaidlustatud otsuse punktis 88, et fiktiivne dividendimaksu vabastus kujutab endast eelist.

114 Tegelikult on koordineerimiskeskuste väljamaksed vabastatud dividendimaksust ja lisaks vähendatakse nende tasumisele tulevat maksusummat kokkuleppelise summa võrra.

115 Vaidlustest ilmneb, et fiktiivse maksu määr langes 1991. aastal nulli.

116 Siiski on endiselt vabastatud enne 24. juulit 1991 sõlmitud pikaajaliste laenude pealt tasutud intressid. Seetõttu luuakse selle olukorraga asjaomastele koordineerimiskeskustele eelis.

117 Seevastu asjaolu, et selle maksu määra, mis langes nulli, võib kuninga dekreediga muuta, võib lugeda parimal juhul võimalikuks ja tulevaseks eeliseks. Selline võimalikkus ei saa olla aluseks, et meedet riigiabiks lugeda.

118 Sellest tuleneb, et kõnealune kord annab koordineerimiskeskustele eelise.

ii) Valikulisus

119 Seoses sellega tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb EÜ artikli 87 lõike 1 kohaselt kindlaks teha, kas antud õigusliku korra raames võetud siseriiklik meede soodustab „teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist”, võrreldes teistega, mis asuvad nimetatud korra eesmärgi silmas pidades võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras. Kui nii, siis vastab meede samas sättes ettenähtud riigiabi mõiste olemuslikule valikulisuse tingimusele (vt 3. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C-172/03: Heiser, EKL 2005, lk I-1627, punkt 40 ning seal osundatud kohtupraktika).

120 Seega ilmneb eelnevast analüüsist, et kinnisvara-, dividendi- ja kapitalimaksu vabastused ning fiktiivse dividendimaksu määramine on erandid üldkehtivast Belgia maksusüsteemist. Forum 187 viidatud asjaolu, et esineb ka mitmeid teisi erandeid, ei sea kahtluse alla tõsiasja, et see kord on tegelikult erandlikku laadi ja sellega antakse vabastused üksnes koordineerimiskeskustele.

121 Seetõttu on tõendatud nende vabastuste valikuline laad.

122 Mis puudutab maksustatava tulu kindlaksmääramist, siis kuigi Forum 187 märgib, et asjaomast korda kohaldatakse äriühingutele, mille tarvis see konkreetselt välja töötati, et vältida topeltmaksustamise ohtusid, siis ei ole vaidlust selles, et nimetatud korda kohaldatakse vaid rahvusvahelistele kontsernidele, kelle tütarettevõtjad asuvad vähemalt neljas erinevas riigis, kelle kapital ja vara on vähemalt 1 miljard Belgia franki ja kelle konsolideeritud aastakäive on vähemalt 10 miljardit Belgia franki.

123 Sellest tuleneb, et ka selles küsimuses on kõnealune kord valikulist laadi.

124 Seda järeldust ei kõiguta Forum 187 seisukoht, et kõnealune kord ei ole üldise ettevõtjatele kohaldatava maksustamiskorra suhtes erand, vaid on erinev kord, mille tingis maksuloojate ja vajadus lahendada rahvusvahelise ettevõtjate kontserni sees osutatud teenuste topeltmaksustamise probleem.

125 Esiteks ei selgita Forum 187, kuidas õigustab Belgias kehtiv maksusüsteem vaidlusaluses maksustamiskorras ette nähtud erinevaid meetmeid. Teiseks ei tõendanud Forum 187, kuidas õigustab eesmärk lahendada rahvusvahelise ettevõtjate kontserni sees osutatud teenuste topeltmaksustamise probleem seda, et kõnealust korda kohaldatakse üksnes teatud suurusega kontsernide loodud keskustele, ega ka seda, kuidas on selle eesmärgi jaoks vajalikud kõik selle korra erinevad koostisosad.

126 Seega ei ole Forum 187 tõendanud, et kõnealust korda võib õigustada Belgia maksusüsteemi, millesse see kuulub, laadi või üldise loogikaga, nii et tuleb järeldada, et on tõendatud selle korra valikuline laad.

iii) Nõue, et abi peab olema antud riigi ressurssidest ja tulenema riigi toimingust

127 Et aga eeliseid saaks lugeda EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses abiks, tuleb nad ühest küljest otseselt või kaudselt anda riigi ressurssidest ja teisest küljest peavad need tulenema riigi toimingust (eespool viidatud kohtuotsus GEMO, punkt 24).

128 Isegi kui ei ole vaidlust, et teine tingimus on täidetud, sest Belgia valitsus kehtestas asjaomase maksustamiskorra, siis ei ole Forum 187 arvates täidetud esimene tingimus, kuna ta väidab, et Belgia riik sai koordineerimiskeskustelt aastas 500 miljonit Belgia franki maksutulu ja sotsiaalkindlustusmaksid.

129 Piisab sedastamisest, et eelnevalt analüüsitud vabastused põhjustasid maksutulu ja sotsiaalkindlustusmaksete riigieelarvesse laekumata jäämise, et tõendada, et sellest tulenevad

eelised on antud riigi ressurssidest.

iv) Nõue, et abisüsteem peab kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust ja kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi

130 Vaidlustatud otsuse punktides 99–103 tuleneb, et komisjon leidis, et kõnealune kord kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust ja kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi.

131 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et konkurentsi kahjustatakse, kui teatav meede kergendab sellest kasu saava ettevõtja kohustusi ja tugevdab seega tema seisundit teiste konkureerivate ettevõtjatega võrreldes (vt selle kohta 17. septembri 1980. aasta otsus kohtuasjas 730/79: Philip Morris vs. komisjon, EKL 1980, lk 2671, punkt 11, ja 11. novembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 259/85: Prantsusmaa vs. komisjon, EKL 1987, lk 4393, punkt 24).

132 Käesolevas asjas koordineerimiskeskustele antud eeliste tagajärjel kahjustati konkurentsi nende keskuste ja rahandus-, võlahaldus-, informaatika- ja personalivaliku sektoris teenuseid pakkuvate ettevõtjate vahel, soodustades kontserni äriühingute poolt nende keskuste teenuste kasutamist.

133 Lisaks, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 320, on kõnealusel maksustamiskorral tingimata mõju konkurentstile, kuna koordineerimiskeskused loonud rahvusvaheliste kontsernide tegevusvaldkond on niivõrd lai.

134 Lõpuks kahjustab nimetatud kord tingimata liikmesriikidevahelist kaubandust, sest koordineerimiskeskused loonud rahvusvahelised kontsernid omavad tegevuskohta vähemalt neljas riigis.

135 Kõigest eelnevast tuleneb, et koordineerimiskeskuste maksustamiskord täidab EÜ artikli 87 lõike 1 tingimused. Seetõttu tuleb tagasi lükata selle artikli rikkumist käsitlev väide.

– Põhjenduste puudumist käsitlev väide

136 Forum 187 märgib põhiliselt, et komisjon ei selgitanud, miks ta muutis oma varasemaid otsuseid.

137 Sellega seoses tuleb märkida, et kuigi EÜ artikliga 253 ühenduse aktilt nõutud põhjendused peavad vastama akti olemusele ning nendest peab selgelt ja üheselt nähtuma akti vastu võtnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel võetud meetme põhjuseid mõista ja pädeval kohtul kontrolli teostada (9. juuli 1969. aasta otsus kohtuasjas 1/69: Itaalia vs. komisjon, EKL 1969, lk 277, punkt 9, ja 7. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas C-310/99: Itaalia vs. komisjon, EKL 2002, lk I-2289, punkt 48), ei saa siiski komisjoni kohustada näitama põhjuseid, miks ta oma varasemates otsustes vaidlusalust korda erinevalt hindas. Riigiabi mõiste vastab objektiivsele olukorrale, mida tuleb hinnata hetkel, kui komisjon oma otsuse teeb.

138 Seetõttu tuleb tagasi lükata põhjenduste puudumist käsitlev väide ja jätta rahuldamata Forum 187 nõuded vaidlustatud otsuse tühistamiseks osas, milles vaidlusalused meetmed loetakse ühisturuga kokkusobimatuks riigiabiks.

Belgia Kuningriigi ja Forum 187 nõuded vaidlustatud otsuse osaliseks tühistamiseks

139 Belgia Kuningriik taotleb vaidlustatud otsuse tühistamist osas, milles see ei võimalda isegi ajutiselt uuendada nende keskuste volitust, kellele kõnealust korda 31. detsembril 2000 kohaldati ja kelle volitus lõpeb enne 31. detsembrit 2010; see riik esitab neli väidet, mis käsitlevad EÜ artikli 88 rikkumist, õiguspärase ootuse kaitse ja võrdsuse põhimõtete rikkumist ning põhjenduste

puudumist.

140 Forum 187 taotleb sama otsuse tühistamist osas, milles see ei näe ette piisavaid üleminekumeetmeid nende keskuste jaoks, kelle volitus lõpeb 17. veebruari 2003 ja 31. detsembrini 2004 vahel; ta esitab kaks väidet, mis käsitlevad õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist ning põhjenduste puudumist.

Õiguspärase ootuse põhimõtte rikkumine

– Poolte argumendid

141 Belgia Kuningriik väidab, et kuigi komisjoni otsus põhines tegevusjuhendil ning majandus- ja rahandusministrite nõukogu töodel, kui ta võimaldas koordineerimiskeskustel volitust kuni 31. detsembrini 2010 kasutada, ei võtnud komisjon sugugi arvesse kõiki nõukogu seisukohti ja eelkõige 26. ja 27. novembri 2000. aasta märkust, mis nägi ette, et kõnealune maksustamiskord kehtib kõigile keskustele kuni 31. detsembrini 2005.

142 Ta märgib ühtlasi, et see seisukohavõtt viis selleni, et Belgia rahandusminister teatas 20. detsembril 2000 ametlikult esindajatekojas sellest uuendamisvõimalusest kuni 31. detsembrini 2005, sama kuupäeva kordas komisjon ka oma sobivate meetmete ettepanekus 11. juulil 2001.

143 Belgia Kuningriik märgib ka, et kuna koordineerimiskeskuste jaoks on volituse uuendamine nõutud tingimuste täitmise korral automaatne, siis võisid keskused, kelle volitus lõppes vaidlustatud otsuse tegemisega samal ajal, õiguspäraselt uskuda, et nende volitust uuendatakse. Ta rõhutab, et kuni vaidlustatud otsuse teatamiseni ei saanud need keskused ega tema ise teada, et komisjon võtab selle kuupäeva aluseks volituste uuendamise lõpetamisele.

144 Forum 187 väidab, et komisjoni varasemaid otsuseid arvestades võisid koordineerimiskeskused õiguspäraselt uskuda, et neil on õigus volituse jätkumisele.

145 Ta väidab ühtlasi, et keskused, kelle volitused lõppesid 2003. ja 2004. aastal, vajasisid kaheaastast üleminekuperioodi, et oma tegevus ümber korraldada või vajaduse korral Belgiast lahkuda. Ta vaidleb vastu komisjoni esitatud põhjendustele üleminekumeetmete määramisest keeldumisel.

146 Komisjon lükkab kõik need argumendid tagasi, täpsustades, et ta tunnistas, et keskustel on kõnealuse korra suhtes õiguspärane ootus, mis oli tekkinud nendest varasematest otsustest, ja et just seetõttu kehtestas ta vaidlustatud otsuse teatamise kuupäeval kehtiva volitusega keskustele üleminekuperioodi, mis lõppes hiljemalt 31. detsembril 2010.

– Euroopa Kohtu hinnang

147 Euroopa Kohus on korduvalt leidnud, et igal õigussubjektil, kelles ühenduse institutsioon on tekitanud põhjendatud lootusi, on õigus tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele. Muuhulgas ei saa õiguspärase ootuse põhimõtte rikkumisele toetuda halduse poolt antud konkreetsete tagatiste puudumisel (24. novembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-506/03: Saksamaa vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 58). Samuti, kui ettevaatlik ja mõistlik ettevõtja võib ette näha tema huve mõjutada võiva ühenduse õigusnormi vastuvõtmist, ei saa ta sellele põhimõttele tugineda, kui see meede vastu võetakse (11. märtsi 1987. aasta otsus kohtuasjas 265/85: Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food Products Lopik vs. komisjon, EKL 1987, lk 1155, punkt 44).

148 Lisaks, isegi kui ühendus on ise eelnevalt loonud õiguspärase ootuse teket soodustava olukorra, siis võib ülekaaluka avaliku huviga olla vastuolus üleminekumeetmete võtmine

olukordade jaoks, mis tekkisid enne uute eeskirjade jõustumist, aga ei olnud veel lõppenud (17. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-183/95: Affish, EKL 1997, lk I-4315, punkt 57).

149 Siiski leidis Euroopa Kohus, et ülekaaluka avaliku huvi puudumise korral rikkus komisjon kõrgemalseisvat õigusnormi, kui ta teatavaid õigusnorme tühistades ei kehtestanud üleminekumeetmeid, kaitsmaks ettevõtja õiguspärast ootust ühenduse õigusnormide suhtes (vt selles tähenduses 14. mai 1975. aasta otsus kohtuasjas 74/74: CNTA vs. komisjon, EKL 1975, lk 533, punkt 44).

150 Esiteks tuleb uurida, kas nõukogu 26. ja 27. novembri 2000. aasta järeldused ning komisjoni sobivate meetmete ettepanek võisid tekitada ootuse kõnealuse korra säilimisse kuni vähemalt 31. detsembrini 2005.

151 Kohtutoimiku materjalidest ilmneb, et need nõukogu järeldused väljendavad poliitilist tahet ja need ei saa oma sisu tõttu luua õiguslikke tagajärgi, millele õigussubjektidel on võimalus Euroopa Kohtus tugineda. Lisaks ei saa need järeldused mingil juhul komisjoni siduda tema omapädevuse kasutamisel, mis talle riigiabi valdkonnas asutamislepinguga on antud. Sellest tuleneb, et Belgia valitsusel ei ole alust väita, et need samad järeldused tekitasid tagatise üleminekumeetmete kehtestamise suhtes.

152 Sama kehtib ka koordineerimiskeskuste suhtes, kelle puhul eeldatakse, et nad teavad komisjoni pädevust ja kes ei saa seega tugineda nõukogu 26. ja 27. novembri 2000. aasta järeldustele, et komisjonile vastu vaielda.

153 Mis puudutab komisjoni poolt Belgia Kuningriigile teatatud sobivate meetmete ettepanekut, siis ei saa see mingil juhul olla aluseks ootusele, kuivõrd need on lahutamatu osa ametlikust uurimismenetlusest ja kuivõrd riik võib nendest keelduda, nagu käesolevas juhtumis.

154 Seega ei saa Belgia Kuningriik ega Forum 187 tugineda õiguspärasele ootusele kõnealuse korra kehtimajäämise suhtes kuni vähemalt 31. detsembrini 2005.

155 Teiseks ei ole vaidlust selles, et komisjoni 1984. ja 1987. aasta otsused ning 24. septembri 1990. aasta vastus loovad õiguspärase ootuse selle suhtes, et kõnealune kord ei sisaldanud riigiabi elemente.

156 Vaidlust ei ole ka selles, et:

- kuigi vaidlusalune kord näeb ette menetluse volituse andmiseks kümneks aastaks, on selle volituse uuendamine mitte küll automaatne, kuid sõltub samast menetlusest ja uuendamine läheb raskusteta, kui nõutud objektiivsed tingimused on endiselt täidetud;
- lisaks ei ole siseriiklike õigusnormidega kehtestatud, mitu korda võib volitust uuendada;
- siseriiklike ametiasutuste poolse meelevaldse hinnangu puudumise korral võivad koordineerimiskeskused, kes oma volituse uuendamist taotlevad, mõistlikult oodata, et mingeid takistusi sellele uuendamisele ei ole.

157 Komisjoni esitatud asjaolu, et Belgia ametiasutused vähendasid kõnealuse korra alusel antud eeliseid, kehtestades eelkõige iga-aastase maksu iga töölevõetud isiku pealt, ei sea vaidluse alla hinnangut nimetatud korra kestvusest koordineerimiskeskuste suhtes. Tegelikult ei ilmne kohtuvaidlustest, et need parandused kuninga dekreediga nr 187 kehtestatud korda oleksid sisulised, mis seda oluliselt muudaksid.

158 Sellest ilmneb, et komisjoni 1984. ja 1987. aasta otsused ning 24. septembri 1990. aasta

vastus lõid 31. detsembriks 2000 volituse saanud koordineerimiskeskustele ootuse selle suhtes, et nende volituste uuendamine ei ole vastuolus asutamislepingu eeskirjadega.

159 Kolmandaks tuleb uurida, kas sel viisil tekkinud ootus on õiguspärane.

160 Komisjon väidab sisuliselt, et koordineerimiskeskused ei saa tugineda õiguspärasele ootusele, et kõnealune kord jääb kehtima, kuna neil oli andmeid vastupidise kohta.

161 Isegi kui komisjoni poolt selle kohta esitatud asjaolud võivad kõigutada koordineerimiskeskuste ootust selle kohta, kas nendele keskustele kohaldatav kord on kooskõlas asutamislepinguga, võivad need keskused igal juhul oodata, et otsus, millega komisjon oma varasema hinnangu tühistab, annab neile piisava aja võtta selle hinnangu muutused tõhusalt arvesse.

162 Sellega seoses tuleb märkida, et ajavahemik ametliku uurimismenetluse algatamise otsuse avaldamisest 20. juunil 2002 vaidlustatud otsuse avaldamiseni 17. veebruaril 2003 ei olnud piisav, et need keskused oleksid saanud võtta arvesse võimalust, et kõnealune kord võidakse otsusega tühistada. Nagu eelnevalt on märgitud, on tegu kümme aastat kehtiva maksustamiskorraga, mis tähendab auditeerimismeetmeid ning rahandus- ja majandusalaseid otsuseid, mida hoolikas ettevõtja nii lühikese aja jooksul ei saa vastu võtta.

163 Seetõttu on koordineerimiskeskustel, kelle taotlus volituse uuendamiseks oli vaidlustatud otsuse teatamise hetkel menetluses või kelle volitus lõppes selle otsuse teatamisega samal ajal või vahetult pärast seda, alust õiguspärasele ootusele, et nimetatud otsusest tulenevatele tagajärgedele kohandamiseks määratakse mõistlik üleminekuperiood. Sellega seoses tuleb väljendist „vahetult pärast” aru saada nii, et sellega peetakse silmas vaidlustatud otsuse teatamise kuupäevale niivõrd lähedast kuupäeva, et puudutatud koordineerimiskeskustel ei olnud piisavalt aega asjaomase korra muutumisega kohanduda.

164 Neljandaks tuleb veenduda, et ükski avalik huvi ei olnud tähtsam kõnealuste koordineerimiskeskuste huvist, et selline üleminekuperiood kehtestatakse.

165 Ühest küljest tuleb märkida, et komisjon ei tõendanud, kuidas on selline üleminekuperiood ühenduse huvidega vastuolus. Teisest küljest näitab komisjoni seisukoht järjekindluse puudumist, kuna ta lubab selle otsuse teatamise kuupäeval kehtivad volitused jätta jõusse kuni 31. detsembrini 2010, kuid seevastu keeldub võimaldamast mingitki üleminekukorda nendele koordineerimiskeskustele, kelle taotlus volituse uuendamiseks oli vaidlustatud otsuse teatamise hetkel menetluses või kelle volitus lõppes selle otsuse teatamisega samal ajal või vahetult pärast seda.

166 Lõpuks tuleb märkida, et peale asjaolu, et komisjon tunnistas oma otsuses, et koordineerimiskeskused olid teinud olulisi investeeringuid ning võtnud pikaajalisi kohustusi, ei eksisteerinud vaidlustatud otsuse kuupäeval ühtegi asendavat või muutvat korda.

167 Kõigest eelnevast tuleneb, et õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist käsitlev väide on põhjendatud.

Võrdsuse põhimõtte rikkumine

168 Belgia Kuningriik väidab, et vaidlustatud otsus tekitab põhjendamatu diskrimineerimise nende koordineerimiskeskuste, kelle volitus lõppes pisut enne otsuse vastuvõtmist ja kellele kõnealust korda kohaldatakse seega kuni 31. detsembrini 2010, ja nende keskuste vahel, kelle volitus lõpeb vaidlustatud otsuse teatamise järel ja kellele ei ole mingeid üleminekumeetmeid ette

nähtud.

169 Komisjon vaidleb sellele argumendile vastu, viidates asjaolule, et kõigile koordineerimiskeskustele antakse kümneaastane volitus ja et kuna nad saavad tervet volituse aega ära kasutada, siis on nad kõik samas olukorras.

170 Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale nõuab võrdsuse üldpõhimõte, et võrreldavaid olukordi ei tohi kohelda erineval viisil ja et erinevaid olukordi ei tohi kohelda võrdväärsetena; välja arvatud kui eristamine on objektiivselt põhjendatud (27. märtsi 1980. aasta otsus liidetud kohtuasjades 66/79, 127/79 ja 128/79: Salumi jt, EKL 1980, lk 1237, punkt 14, ja 6. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas C?14/01: Niemann, EKL 2003, lk I?2279, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

171 Arvestades käesoleva otsuse punktis 167 esitatud järeldust, viib vaidlustatud otsus selleni, et erinevalt koheldakse koordineerimiskeskusi, kes võisid kõik õiguspäraselt oodata üleminekuperioodi kehtestamist.

172 Seega, olenevalt sellest, kas volituse viimane uuendamine toimus 2001. ja 2002. aastal või kas volitus lõppes samaaegselt või vahetult pärast vaidlustatud otsuse teatamist, kohaldatakse kõnealust korda erinevalt, kuna esimesel juhul lõpeb üleminekuperiood 31. detsembril 2010, teisel juhul aga ei ole mingit üleminekuperioodi ette nähtud.

173 Sellest tuleneb, et kuna komisjon ei võtnud üleminekumeetmeid nende koordineerimiskeskuste suhtes, kelle volitus lõppes vaidlustatud otsuse teatamisega samal ajal või vahetult pärast seda, siis on komisjon rikkunud võrdsuse üldpõhimõtet.

174 Kõigest eelnevast tuleneb, et vaidlustatud otsus tuleb tühistada, kuna selles ei nähta ette üleminekumeetmeid nende koordineerimiskeskuste suhtes, kelle taotlus volituse uuendamiseks oli vaidlustatud otsuse teatamise hetkel menetluses või kelle volitus lõppes selle otsuse teatamisega samal ajal või vahetult pärast seda.

175 Kuna hagi on rahuldatud, ei tule uurida teisi hagiavalduses esitatud väiteid.

Kohtukulud

176 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Sama artikli lõike 3 kohaselt võib Euroopa Kohus otsustada kulude jaotuse, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks.

177 Kuna Belgia Kuningriik on komisjonilt kohtukulude hüvitamist nõudnud ja viimatimainitu on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud kohtuasjades C?182/93 ja C?182/03 R mõista välja komisjonilt.

178 Kuna Forum 187 on komisjonilt kohtukulude hüvitamist nõudnud ja viimatimainitu on osaliselt kohtuvaidluse kaotanud, tuleb pool Forum 187 kohtukuludest kohtuasjas C?217/03 ja kõik tema kohtukulud kohtuasjas C?217/03 R mõista välja komisjonilt.

179 Seevastu, kuna Esimese Astme Kohus mõistis Forum 187-lt välja kohtukulud kohtuasjas, milles Esimese Astme Kohus tegi eespool viidatud määruse Forum 187 vs. komisjon, tuleb jätta rahuldamata Forum 187 taotlus selle kohtuastme kohtukulude väljamõistmiseks komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Tühistada komisjoni 17. veebruari 2003. aasta otsus 2003/757/EÜ abikava kohta, mida Belgia rakendas Belgias asutatud koordineerimiskeskuste suhtes, kuna selles ei nähta ette üleminekumeetmeid nende koordineerimiskeskuste suhtes, kelle taotlus volituse uuendamiseks oli vaidlustatud otsuse teatamise hetkel menetluses või kelle volitus lõppes

selle otsuse teatamisega samal ajal või vahetult pärast seda.

2. Jätta Forum 187 ASBL hagi ülejäänud osas rahuldamata.

3. Mõista Euroopa Ühenduste Komisjonilt välja kohtukulud kohtuasjas C?182/02 ja pool Forum 187 ASBL kohtukuludest kohtuasjas C?217/03.

4. Mõista Euroopa Ühenduste Komisjonilt välja kohtukulud kohtuasjades C?182/03 R ja C?217/03 R.

Allkirjad

* Kohtumenetluse keeled: prantsuse ja inglise.